

Jama Stubička Golubinka kod Ljubuškog (BiH)

Neven Bočić (SD Karlovac),
Žana Marijanović (SD Herceg, Mostar)

Uvod

SD Herceg iz Mostara osnovano je 2012. godine. Članovi od osnivanja surađuju s SD-om Karlovac iz Karlovca, dosad prvenstveno u različitim tipovima edukacije za mostarske speleologe. Nakon toga započeli su dogovori za organiziranje zajedničkih istraživanja te je prvo takvo zajedničko istraživanje bilo u jami Stubička Golubinka kod Ljubuškog.

Položaj i pristup

Jama Stubička Golubinka se nalazi u BiH, na zapadnoj padini brda Velika gradina (465 m), oko 9 km JI od Ljubuškog i oko 7 km SZ od

Čapljine. Gauss-Krügerove koordinate ulaza su: $x=4777514N$ i $y=469836E$. Nadmorska visina ulaza je oko 182 m. Najbolji pristup do jame je iz sela Stubice. Automobilom se može doći do zaseoka Pehari, a dalje se ide pješice oko 10 minuta uzbrdo prema JI. Padina je zarasla u gustu makiju pa je ulaz u jamu dosta teško pronaći. Naziv je dobila po golubima koji se gnijezde u ulaznom dijelu jame.

Kronologija istraživanja

Jama je pronađena 6. travnja 2014. u sklopu projekta izrade speleološkog katastra Trebižata

Ulazni dio Stubičke Golubinke

Neven Bočić

zahvaljujući gospodinu Vinku Peharu. Isti dan jamu su do dubine od 40 m istražili Oliver Dujmović, Ana Božić i Žana Marijanović. U akciji su sudjelovali također Ema Voloder i Zdenko Marić (svi SD-a Herceg). Nastavak istraživanja organiziran je 6. listopada 2014. U tom istraživanju sudjelovali su: Žana Marijanović (SD Herceg) te Goran Mandić, Željko Bačurin, Zlatko Balaš, Ksenija Priselac i Neven Bočić (SD Karlovac). Istražen je dio od ispod ulazne vertikale do sadašnjeg dna jame. Jama je topografski i fotografski snimljena.

Opis i tehnički prikaz jame

Stubička Golubinka istražena je do dubine od 72 m. Ukupna duljina istraženih dijelova je 95 m, a tlocrtna duljina je 49,5 m. Ulaz u jamu je izduženog oblika dimenzija $6 \times 3,5$ m. Opremanju ulazne vertikale pristupilo se sa zapadne strane. Od ulaza pa do 40 m dubine nalazi se ulazna vertikala tehnički razbijena na 5 dijelova (1, 8, 15, 7 i 9 m duljine). Ispod ulazne vertikale nalazi se dvorana zvjezdastog tlocrta s nastavcima u pet smjerova. Prema jugoistoku se pruža strmi kanal širine 5 m, tlocrtna duljine 9 m, s visinskom razlikom od 10 m, koji završava neprolaznim siparom kamenog kršja. Prema jugozapadu se pružaju dva odvojka. Jedan je pukotinski duljine 9 m, drugi je manja izdužena dvoranica duljine 7 m. Ovaj odvojak nije detaljnije istraživan te ovdje postoji mogućnost daljnjeg napredovanja. Prema sjeveroistoku se također pruža kraći pukotinski kanal. Glavni dio jame nastavlja se prema sjeveru strmom kosinom nagiba oko 50° i skokom dubine 7 m. Za savladavanje je potrebno uže, a kao prirodno sidrište može poslužiti kameni blok u središnjem dijelu dvorane na -40 m. Tlo u ovom dijelu je humus pomiješan s kamenim kršjem te je stoga nestabilno i opasno. Širina ovog dijela je 4-5 m, a visina prelazi i 10 m. Nakon skoka od 7 m dubine (sidrište na zapadnoj strani) kanal dosta oštro mijenja pružanje prema jugoistoku. Ovdje ima širinu 5-7 m, tlocrtnu duljinu oko 25 m, nagib oko 40° , a visina mjestimično prelazi 10 m. Tlo u kanalu je uglavnom nestabilno kršje, a mjestimično ima i sigovine. Za napredovanje služi prirodno sidrište na -55 m te F8 na oko -60 m. Na kraju tog kanala nalazi se najdublja točka u objektu (-72 m), koja se tlocrtno nalazi ispod dvorane na -40 m.

Zlatko Balaš

Sipar pri dnu jame

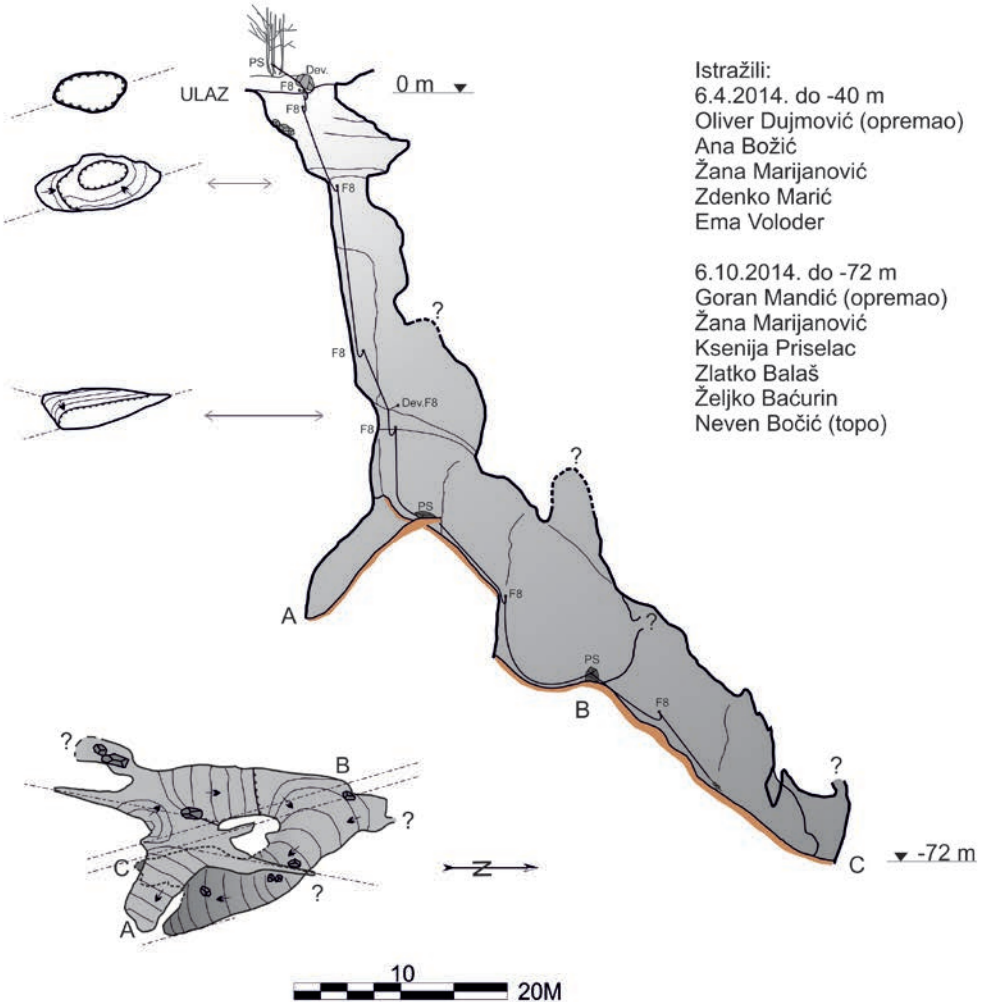
Geospeleologija

Stubička Golubinka prema vrsti pripada u jame, dok prema morfološkom tipu predstavlja prijelaznu formu između jednostavne i (slabo) razgranate špilje. Sastoji se od dva morfološki različita dijela. Prvi, gornji dio je tipična koljenasta vertikala nastala najvjerojatnije radom procjednih voda u vadoznoj zoni. Donji dio je vrlo strmi prostran kanal. U gornjem dijelu (ispod ulazne vertikale) prekriven je mješavicom humusa i kamenog kršja, a prema dnu prevladava kršje. Dijelovi ovog kanala prekriveni su i većim blokovima te naslagama sigovine. Prema OGK list Metković (Raić i dr., 1975; Raić i Papeš, 1977) jama je razvijena u vapnencima s rudistima (K22,3 turon-senon). Moguće je da donji dijelovi jame dopiru i do starijih vapnenaca hondrodontama (K21,2 cenoman-turon). U jami su zbog trošenja, tektonske razlomljenosti i sigastih prevlaka slojevi teško uočljivi, a na mjestima gdje su vidljivi pokazuju blag nagib prema SZ. Postanak jame predisponirala

STUBIČKA GOLUBINKA

Ljubuški, BIH

Pločica: SD Herceg 4804

Istražili:
6.4.2014. do -40 m
Oliver Dujmović (opremao)
Ana Božić
Žana Marijanović
Zdenko Marić
Ema Voloder

6.10.2014. do -72 m
Goran Mandić (opremao)
Žana Marijanović
Ksenija Priselac
Zlatko Balaš
Željko Bačurin
Neven Bočić (topo)

Speleolozi na prelazu sidrišta

su dva seta pukotina. Prvi je pružanja 165° - 345° , približno paralelno s padinom na kojoj se nalazi ulaz u jamu, a drugi je pružanja 12° - 192° . Dno jame nalazi se na oko 110 m.n.m., što je malo niže od približne zaravni između uzvišenja Velika gradina (465 m) i doline rijeke Trebižata (oko 40 m), od koje je jama udaljena oko 1,5 km.

Perspektive i opasnosti

U jami ima još nekoliko mogućnosti za daljnje istraživanje. Na dubini od 22 m u sjevernom dijelu ulazne vertikale nalazi se prolazna pukotina do koje je potrebno prijeći. Na dubini 40 m prema JZ pruža se manja dvorana sa sigama. Ovaj dio nije detaljno istražen, pa možda postoji mogućnost daljnjeg napredovanja. Također bi trebalo podrobnije provjeriti usku pukotinu koja se na -40 m pruža prema SZ. Kod prirodnog sidrišta na -55 m (mjesto B na nacrtu) nalazi se pukotinski otvor prema sjeveru u koji bi se trebalo popeti oko 5 m. Iznad tog mjesta se u stropu kanala nalazi teško dostupan dimnjak. S dna jame potrebno je popeti se oko 8 m u pukotinu.

Uspon prema izlazu

Prilikom daljnjih istraživanja i posjeta treba imati na umu moguću opasnost. U jami se nalazi manja količina otpada pomiješana s humusom i ostalim materijalom na siparu ispod ulazne vertikale. Iako u objektu nisu opažena odbačena minsko-eksplozivna sredstva, to je moguće s obzirom da su zabilježena u nekim okolnim speleološkim objektima. Na zaravnjenom dijelu na -40 m nalazi se odbačen zamotani paket sumnjivog izgleda pa treba izbjegavati njegovo dodirivanje. Druga je opasnost stalno rušenje materijala niz ulaznu vertikalu i još više niz sipar u donjem dijelu jame, čemu treba posvetiti pozornost prilikom kretanja po objektu.

Zaključak

Jama Stubička Golubinka vrlo je zanimljiv speleološki objekt s mogućnostima daljnjeg istraživanja. Nalazi se na zapadnim padinama uzvišenja Velika gradina (465 m) između Ljubuškog i

Čapljine u BiH. Jama je duboka 72 m. Ulaz joj je na nadmorskoj visini od 182 m, a dno na 110 m, što je malo niže od zaravni na podnožju Velike gradine. U objektu postoje mjesta na kojima treba paziti na opasnosti od urušavanja, a možda i od zaostalih minsko-eksplozivnih sredstava. O tome treba voditi računa u budućim akcijama istraživanja i posjećivanja.

Literatura

- RAIĆ, V., PAPEŠ, J., BEHLILOVIĆ, S., CRNOLATAČ, I., MOJIĆEVIĆ, M., RANKOVIĆ, M., SLIŠKOVIĆ, T., ĐORĐEVIĆ, B, GOLO, B., AHAC, A., LUBURIĆ, P., MARIĆ, LJ., 1975. OSNOVNA GEOLOŠKA KARTA 1:100000, list Metković, Institut za geološka istraživanja Sarajevo
- RAIĆ, V. & PAPEŠ, J., 1977. OSNOVNA GEOLOŠKA KARTA 1:100000, tumač za list Metković, Institut za geološka istraživanja Sarajevo

Stubička Golubinka Pit near Ljubuški (BiH)

The Stubička Golubinka Pit is located on the west side of the Velika Gradina hill (465) near Ljubuški, Bosnia and Herzegovina. It was explored by the members of the SD Herceg from Mostar and SD Karlovac from Karlovac during the year 2014. The explored parts are 72 m, deep, 95 m long and the plan length is 49,5 m. Morphologically, the pit is composed of two parts: the 40 m deep vertical entrance part and the wider, steep passage in the lower part.

The pit is formed in the Upper Cretaceous rudist limestone, and the main cracks lie in the directions NNW-SSE and NNE-SSW. During the exploration, couple of spots with possibility for further reserach were noticed. During the future explorations and visits, participants should keep in mind the danger of a rockfall and of the explosive devices that might be found inside.